

เรื่อง บายศรีตองรองทองขาว

รายละเอียด

ข้อมูลทั่วไป

ลักษณะ เป็นบายศรีที่ทำด้วยใบตองอย่างบายศรีใหญ่ของราษฎร มีลักษณะเป็น 5 ชั้น หรือ 7 ชั้น แต่โดยมากมักทำ 7 ชั้น บายศรีตองชนิดนี้มักตั้งบนพานใหญ่ซึ่งเป็นโลหะทองขาว จึงเรียกว่าบายศรีตองรองทองขาว ส่วนใหญ่จะตั้งคู่กับบายศรีแก้ว ทอง เงิน มักใช้ในงานพระราชพิธีใหญ่ เช่น พระราชพิธีสมโภชเดือนและขึ้นพระอู่ พระราชพิธีสมโภชขึ้นระวางช้างสำคัญ เป็นต้น

การใช้งาน ใช้โอกาสในการใช้บายศรี ส่วนใหญ่จะใช้ในการทำขวัญต่างๆ ที่เป็นประเพณีเกี่ยวกับชีวิต เช่น การทำขวัญเดือน ทำขวัญนาคน ทำขวัญแต่งงาน (นิยมในภาคเหนือและอีสาน) ทำขวัญนา ทำขวัญแม่โพสพ หรือแม้แต่การทำขวัญสัตว์อย่างวัว ควาย เป็นต้น รวมไปถึงพิธีกรรมที่เกี่ยวกับการทำมาหากิน การบวงสรวงสังเวย และการสมโภชต่างๆ เช่น การตั้งศาลพระภูมิ การวางศิลาฤกษ์ การไหว้เทวดาอารักษ์ การบูชาครูช่าง เป็นต้น

อุปกรณ์ 1. โฟมหนา 2 นิ้ว ตัดเป็นขนาดต่าง ๆ 7

2. ใบตองตานี ประมาณ 14 กิโลกรัม ช่วงขนาดกลาง
3. ลวดเย็บตัว U ขนาด 2 นิ้ว 200 ตัว ใช้ลวดเบอร์ 16
4. กาบกล้วย, กาบพลับพลึง, เนื้อมะละกอดิบ
5. ดอกพุดและดอกไม้ตักแต่งตรงชั้นของบายศรี
6. ด้าย เข็ม เข็มหมุด
7. ชั้น, ซาม, พานทำยอดบายศรี

วิธีทำ 1. ขนาดของหลักบายศรีควรสูงประมาณ 1.70 ม.

2. ช่วงห่างของแต่ละชั้น ห่างประมาณ 8 นิ้ว
3. ความกว้างของแต่ละชั้น ตัวรองช่องละ 3 ชั้น เมื่อติดตัวบายศรีได้แล้ว จึงจะกำหนดการใช้ใบตอง ดูจากวิธีการทำตัวบายศรีในบายศรีปากชาม
4. ควรลดหลั่นขนาดกันไปจนถึงยอด
5. ทำตัวบายศรีเสร็จแล้วแช่น้ำให้อิ่ม แล้วนำขึ้นสลัดให้สะเด็ดน้ำ ใส่ไว้ในกาละมังคลุมด้วยผ้าขาวบาง จะอยู่ได้หลายวันจนกว่าจะเหลือง

6. การทำตัวรอง ใบตองกว้าง 1.5 นิ้ว จีบใบตองด้านแข็งอยู่ทางขวามือด้านอ่อนอยู่ทางซ้ายมือ พับมาทาง
ขวามือ 3 ทบ ให้เกินครึ่งไปทางขวามือทางด้านขวามือใช้ใบตองพับ 3 ทบซ้อนใบตองที่พับจากทางด้าน
ซ้ายมือให้อยู่ตรงกลาง เมื่อพับได้เช่นนี้แล้ว 3 อัน ให้ห่อ 3 ชั้นรวมกัน วิธีห่อห่อแบบห่อบายศรีจนครบ
7. การเข้าตัวบายศรี อาจจะทำที่หลักบายศรีเลยหรือนำมาประกอบข้างนอกเสร็จแล้วจึงจะใส่ก็ได้ เพื่อ
สะดวกประกอบข้างนอก
8. วิธีเข้าตัวบายศรี ให้เริ่มตั้งแต่ชั้นล่างก่อน ก่อนจะเข้าตัวบายศรีให้ตัดและตกแต่งบายศรีให้มีขนาดเท่ากัน
ก่อนทุกตัว และนำไปติดกับแป้นโฟมที่ให้ตัดไว้แล้ว กะจังหวะให้ช่วงห่างเท่า ๆ กันแล้วนำบายศรีโดยใช้
ลวดตัว U เสียบยึดให้แน่นจนครบรอบชั้นบนชั้นล่างก็ติดเช่นเดียวกันให้ตัวบายศรีตรงกันทั้งข้างล่างข้าง
บน แล้วจึงติดตัวรองระหว่างช่องของบายศรีจนครบ
9. คาดเอว หรือสายรัด ระหว่างชั้นบนและชั้นล่างของตัวบายศรีจะใช้กาบกล้วย กาบพลับพลึง หรือใช้ใบตอง
รัดก็ได้ ถ้าใช้กาบกล้วย กาบพลับพลึงจะต้องสลักลวดลาย และอาจตกแต่งด้วยบานไม่รู้โรยหรือดอกไม้อื่น
หรืออาจเย็บสวนคาดแทนก็ได้ ถ้าใช้ใบตองก็จะต้องเย็บแบบหรือตกแต่งดอกไม้ หรือจะใช้เป็นมัลลย์แบน
คาดก็ได้
10. ทำเช่นนี้ครบ 3 ชั้นแล้ว ชั้นบนสุดให้ใส่บายศรีปากชามจะใช้ชามหรือพานก็ได้วางอยู่บนยอดบายศรี
11. แป้นบายศรีแต่ละชั้นจะเห็นโฟม ให้ตัดใบตองปิดทั้งข้างล่างและข้างบนแล้วประดับดอกไม้ปักเรียบ ๆ จะ
เป็นบานไม่รู้โรยหรือดอกกรัก ฯลฯ ถ้าแต่งดอกไม้มากหรือปักให้แน่นจะทำให้บังบังความงามของบายศรีไป

คำสำคัญ : บายศรี

ที่มา : 253/1 หมู่ 1

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : นักศึกษา รหัส 5912206

วันที่ : 2018-03-14

https://arit.kpru.ac.th/ap/local/?nu=pages&page_id=945&code_db=DB0019&code_type=002